

Kontrastundersökning, premedicinering vid risk för anafylaktisk reaktion, SÄS

Förändringar sedan föregående version
Ny mall, förlängs i två år utan förändringar.

Sammanfattning

Rutinen beskriver riskfaktorer för anafylaxi vid kontrasttillförsel och vilken premedicinering som ska ges inför undersökning och vilken beredskap som behöver finnas på röntgenavdelningen i händelse av ny anafylaktisk chock. Åtgärder vid anafylaktisk chock beskrivs i riktlinjen ”[Anafylaxibehandling och utredning hos vuxna patienter inom akutsjukvården på SÄS samt råd om uppföljning](#)”.

Förutsättningar

Riskfaktorer

- Tidigare anafylaxireaktion utlöst av samma kontrastmedelstyp (5-11 ggr ökad risk)
- Astma (4 ggr ökad risk)
- Tidigare anafylaxireaktion mot annat ämne (oavsett typ) än kontrastmedel (2 ggr ökad risk)
- Multiallergi oavsett typ av allergen (2 ggr ökad risk)
- Mastocytos, en ovanlig sjukdom med hög risk för anafylaxi

Observera att:

- En icke anafylaktisk (isolerad) överkänslighetsreaktion inte ökar risken för ny reaktion
- Jodallergi existerar inte annat än som kontakteksem
- Senreaktion på kontrastmedel inte ökar risken för akut reaktion och vice versa
- Om kontrastmedel tillförts via latexkateter kan en överkänslighetsreaktion vara betingad av latexmaterialet, vilket specifikt kan diagnostiseras då det är en äkta IgE-förmedlad allergi.

Utförande

Åtgärder och profylax vid riskfaktor

- Många patienter med tidigare kontrastmedelsreaktion reagerar inte vid förnyad injektion.
- Ingen åtgärd krävs om tidigare kontrastmedelsreaktion var av icke anafylaktisk karaktär, dvs. isolerat symtom som t.ex. urtikaria eller illamående/kräkning.
- Astmatiker bör uppmanas att ta med sitt inhalationspreparat och gärna ta en dos före undersökningen.

Vid tidigare anafylaxireaktion på kontrastmedel

Överväg i första hand undersökning som inte kräver kontrastmedel.

Om undersökning anses nödvändig:

- Byt till annat kontrastmedel än det som patienten reagerat mot, men kom ihåg att korsreaktioner kan förekomma mellan samma typ av kontrastmedel, dock ej mellan t.ex. jod- och gadoliniumkontrastmedel.

Premedicinering

Ordineras av remitterande läkare.

Elektiva fall

- 12 timmar och 2 timmar före kontrastinjektion ges:
- Tabl. prednisolon (≥ 6 år 50 mg; < 6 år 30 mg) alternativt tabl. betametason (t.ex. Betapred) (≥ 6 år 5 mg; < 6 år 3 mg) och

- Tabl. desloratadin (≥ 12 år 10 mg; 6-12 år 5 mg; < 6 år 2,5 mg) eller annat icke sederande antihistamin i dubbel dos.

Akuta fall

Ge hydrokortison (Solu-Cortef) i.v. (≥ 6 år 200 mg; < 6 år 100 mg) eller betametason (Betapred) i.v. (≥ 6 år 8 mg; < 6 år 4 mg) så snart man beslutat att utföra en undersökning och om man får vänta ges ytterligare injektion var 4:e timme fram till undersökningen. 1 timme före undersökningen ges dessutom tabl. desloratadin (≥ 12 år 10 mg; 6-12 år 5 mg; < 6 år 2,5 mg) eller annat icke sederande antihistamin i dubbel dos.

Övriga förberedelser på röntgenavdelningen

- Röntgenpersonal kontrollerar att akutbricka med adrenalin, syrgas, andningsmask/andningsblåsa, sug, nebulisator och defibrillator finns på plats, fungerar och kan hanteras.
- Läkare som kan ordinera och ge behandling ska finnas tillgänglig på plats på avdelningen.
- Behåll i.v. infart och övervaka patienten minst 30 min efter kontrastmedelstillförseln.

Fall som kräver särskild hantering

- Vid undersökning av patient med tidigare allvarlig/livshotande kontrastmedelsreaktion bör narkospersonal närvara vid undersökningen. Remittent diskuterar patienten med röntgen och med narkos. Röntgen sambokar med narkos efter överenskommelse.
- Åtgärder vid anamnes på anafylaxireaktion mot andra ämnen än kontrastmedel måste avgöras i det individuella fallet.
- Mastocytos, diskutera med remittent om kontrastmedel överhuvudtaget ska ges.

Uppföljning

Rutiner följer nationella riktlinjer från Svensk förening för medicinsk radiologi. Uppdateras årligen.

Arbetsgrupp

För innehållet svarar

Malin Tobin Zielinski, specialistläkare, VO Bild- och funktionsmedicin och medicinsk service/radiologi, SÄS

Remissinstanser

Verksamhetschefer, SÄS

Källförteckning

1. Nationella riktlinjer upprättade av Svensk Förening för Medicinsk Radiologi
www.sfmr.se/sidor/kontrastmedel/

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Malin Tobin Zielinski, (malto8),
Specialistläkare

Granskad av: Malin Tobin Zielinski, (malto8), Specialistläkare

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-271

Version: 5.0

Giltig från: 2025-12-04

Giltig till: 2027-11-19